

Rhezelius: U 900 och 911. En av runstenarna från detta härad har Bureus avbildat på sin runtavla 1599, nämligen runstenen vid Läby vad (U 904).

En runsten, U 906, finnes första gången omtalad och avbildad i O. Verelius' *Runographia* 1675.

Genom *Ransakningarna* blevo ytterligare icke mindre än 10 runristningar kända, de flesta av dem i Börje och Jumkils socknar, vilka tydligtvis icke så noggrant blivit genomforskade av Bureus och hans medhjälpare: U 895, 896, 898, 901, 914—919. Ännu en inskrift har kommit i dagen under Hadorphs resa: U 892. Sammanlagt 28 ristningar i Ulleråkers härad ha sålunda varit kända av 1600-talets fornforskning. Av dessa äro 25 avbildade i *Bautil*¹. Där saknas sålunda tre, nämligen U 900, 911 och 913. — Samma 25 inskrifter äro förtecknade i Liljegrens *Runurkunder* (L 109, 111—129, 169—172, 1552).

Under 1800-talet har endast en ny runristning blivit känd inom området: U 902, och under 1900-talet två, U 894 och 920.

891. Uppsala-Näs kyrka.

Pl. 162.

Litteratur: B 445, L 123, D 1:162. J. Bureus, Fa 6 s. 150 n:r 260 (Bureus' egen uppteckning), Fa 5 n:r 271; *Ransakningarna* 1667—84; J. Peringskiöld, *Monumenta Ullerakerensia* (1719), s. 329 f.; O. Celsius, *Svenska runstenar* (Fm 60) 1, s. 39; UFT h. 1 (1871), s. 63; E. Brate, *Svenska runristare* (1925), s. 48; *Fornminnesinventering i Uppsala-Näs* sn 1937—38 (hs i ATA).

Äldre avbildningar: J. Leitz o. J. Hadorph, träsnitt (Peringskiöld a. a. och B 445); Dybeck a. a.; O. v. Friesen foto (UUB).

Runstenen, som är ett fragment, sitter inmurad i kyrkans västra gavel, omedelbart ovanför markytan, 3 m. N om kyrkans sydvästra hörn.

Inskriften var känd redan av Joh. Bureus, som upptecknat den »1639 21 Maj»: »Vti Näs propinq. kyr. väg.» d. v. s. 'I det närmast (Vårdsätra och Uppsala) liggande Näs, i kyrkoväggen' (Fa 6), »Näs propinquo I Kyrkemuren» (Fa 5). — I *Ransakningarna* (1677) meddelas, att en runsten finnes »i Kyrkiomuren wthantill». J. Peringskiöld, *Monumenta Ullerakerensia*: »I Näs Kyrkiomur finnas twenne Runobrott» (U 891 och 892). B 445 och L 123: »I kyrkomuren.» — Dybeck: »Stycket är inmuradt i kyrkans vestra gafvel utantill vid marken.» I UFT h. 1 (1871) uppgives felaktigt, att stenen ej finnes hos Dybeck; »troligen öfverrappad». — Stenen har på 1600-talet, av Hadorphs träsnitt (B 445) att döma, haft ett annat läge i muren än nu.

Blågrå, tämligen ljus granit. Fragmentets bredd tvärs över de nedersta ristningslinjerna 1,20 m., höjd vinkelrätt däremot 1,50 m. Ytan är slät och småknottrig. Ristningen är icke särdeles djupt huggen, dock överallt tillräckligt tydlig, med tämligen smala, rundade linjer.

Inskrift:

pi . . . - tu . raisa .
5 10

merki . þe faður sin .
15 20 25

. . . [le]tu ræisa mærki þæ[ssa] . . . faður sinn.

» . . . läto resa dessa märken . . . sin fader.»

¹ B 415, 417, 426—448. B 415 och 417 återge samma runsten. På ett träsnitt (B 445) finnas två ristningar sammanförda. Under rubriken »Ulleråkers hundare» har i *Bautil* också uppförts material från Uppsala stad.

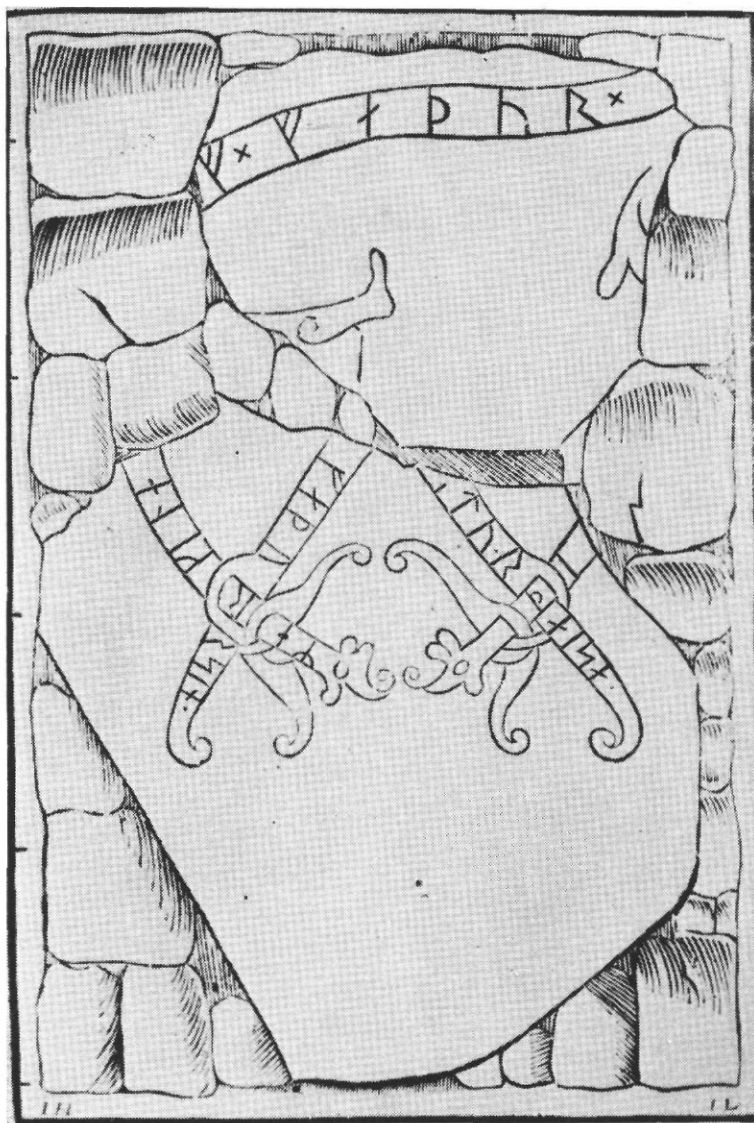

Fig. 405. U 891. Uppsala-Näs kyrka. Efter B 445.

Till läsningen: Framför 1 **p** finnes en rund fördjupning, som dock sannolikt icke är huggen. Framför 4 **t** finnes nedre delen av en hst (**i**). Sk efter 10 **a** är säkert; likaså framför 18 **f** och efter 25 **n**. Framför 11 **m** finnes intet sk. 12 **e** är tydligt stunget, med en bred prick. 17 **e** har en mycket bred prick, nästan som en bst vinkelrätt mot hst. Sannolikt är **e** avsett, icke **a**.

Bureus: ... **tu · raisa · marki · pi ... fapur sin** · — Hadorph och Leitz (B 445): **pi ... -tu · raisa · merki ne ... fapur sin** · — Dybeck: 11—15 **merki**, 16—17 **pe**.

Ristningen har ett välkänt mönster, se t. ex. U 652. Inskriften har börjat med två eller tre namn, vilka jämte orden »läto resa» ha fyllt den högra ormslingan. Alla namnen äro förlorade, även namnet på fadern, över vilken stenen är rest.

Ristningen är, såsom redan Brate har antagit, utan tvivel utförd av ristaren Arbjörn, som har signerat tre ristningar i Håbo härad: U 652, 682 och 688.

892. Uppsala-Näs kyrka.

Litteratur: B 445, L 124. J. Peringskiöld, *Monumenta Ullerakerensia* (1719) s. 330; O. Celsius, *Svenska runstenar* (F m 60) 1, s. 39; UFT h. 1 (1871), s. 63.

Avbildning: J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (Peringskiöld a. a. och B 445).

Ännu ett fragment av en runsten finnes enligt Peringskiöld i Uppsala-Näs kyrkovägg: »Then andra här hos inmurade Stenen, synes wara ett afbrott af en annan Runsteen, som sammaledes af barnen warit vprester efter theras Fader, vthan twifwel Vlf nämnder, emedan där allenast